

Sänkt avkastningsskatt för vissa livförsäkringar, m.m. (prop. 2004/05:31)

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om sänkt avkastningsskatt och slopad förmögenhetsbeskattning för vissa kapitalförsäkringar. Utskottet ställer sig också bakom förslaget om att innehavare av utländska försäkringar skall ha rätt till nedsättning av avkastningsskatten för den kupongskatt som är hänförlig till försäkringen.

De två motioner som väckts i ärendet avstyrks.

Till betänkandet har lämnats en reservation (m, kd) och ett särskilt yttrande (v).

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Sänkt avkastningsskatt för vissa livförsäkringar, m.m.	5
Reservation.....	8
Sänkt avkastningsskatt för vissa livförsäkringar, m.m. (m, kd)	8
Särskilt yttrande.....	9
Sänkt avkastningsskatt för vissa livförsäkringar, m.m. (v)	9
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	10
Propositionen.....	10
Följdmotioner.....	10
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Sänkt avkastningsskatt för vissa livförsäkringar, m.m.

Riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel,
2. lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:31 och avslår motionerna 2004/05:Sk7 och 2004/05:Sk8.

Reservation (m, kd)

Stockholm den 30 november 2004

På skatteutskottets vägnar

Susanne Eberstein

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Susanne Eberstein (s), Anna Grönlund Krantz (fp), Ulla Wester (s), Lennart Hedquist (m), Per Erik Granström (s), Per-Olof Svensson (s), Per Landgren (kd), Marie Engström (v), Lennart Axelsson (s), Ulf Sjösten (m), Mats Berglind (s), Catharina Bråkenhielm (s), Stefan Hagfeldt (m), Britta Rådström (s), Barbro Feltzing (mp), Anne-Marie Ekström (fp) och Staffan Danielsson (c).

Redogörelse för ärendet

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa EU-anpassningar på pensionsbeskattningens område. Anpassningarna innebär att också kapitalförsäkringar i vissa fall skall beskattas med den lägre skattesatsen för avkastningsskatt, som annars bara gäller för pensionsförsäkringar och andra former av pensionssparande. Det gäller kapitalförsäkringar som meddelas inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och uppfyller samtliga krav, förutom etableringskravet, som ställs för att en försäkring skall betraktas som en pensionsförsäkring. Dessa försäkringar skall också undantas från förmögenhetsskatt. Motsvarande skall även gälla för sådana i Sverige meddelade försäkringar som visserligen uppfyller alla krav för att vara en pensionsförsäkring men som parterna ändå bestämt skall behandlas som en kapitalförsäkring inkomstskattemässigt.

Vidare föreslås att innehavare av utländska försäkringar skall ha rätt till nedsättning av avkastningsskatt för den kupongskatt som är hänförlig till försäkringen.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2005.

Regeringens och motionärernas förslag till riksdagsbeslut redovisas i *bilaga 1*. Regeringens lagförslag återges i *bilaga 2*.

Utskottets överväganden

Sänkt avkastningsskatt för vissa livförsäkringar, m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om sänkt avkastningsskatt och slopad förmögenhetsbeskattning för vissa kapitalförsäkringar samt avslår de motioner som väckts i ärendet.

Jämför reservation (m, kd). Särskilt yttrande (v).

Allmänt

Livförsäkringar är enligt inkomstskattelagen (1999:1229) antingen pensions- eller kapitalförsäkringar. Lagen skiljer också mellan privata pensionsförsäkringar och tjänstepensionsförsäkringar.

Premier för pensionsförsäkringar får dras av inom vissa beloppsramar, och utbetalade belopp från försäkringarna beskattas. För kapitalförsäkringar gäller det motsatta. Premier för kapitalförsäkringar får i princip inte dras av, men i gengäld beskattas inte utfallande belopp. Skattemässigt likställs en kapitalförsäkring med andra kapitalplaceringar, och några särskilda krav på försäkringsvillkoren ställs inte upp.

I 58 kap. 4–16 §§ inkomstskattelagen (IL) anges däremot ett antal kvalitativa villkor som skall vara uppfyllda för att en försäkring skall anses vara en pensionsförsäkring. En försäkring kan t.ex. anses som en pensionsförsäkring bara om den endast omfattar ålderspension, sjukpension eller efterlevandepension. Ett annat villkor som skall vara uppfyllt är att försäkringen har meddelats i en försäkringsrörelse som bedrivs i Sverige, det s.k. etableringskravet (58 kap. 4 § IL). Från denna regel finns dock undantag för de fall där en utländsk eller svensk medborgare tecknat en försäkring under sin bosättning i utlandet (58 kap. 5 § IL).

Huruvida en försäkring i IL är att betrakta som en kapital- eller pensionsförsäkring har inte bara betydelse vid inkomstbeskattningen utan även vid uttag av avkastningsskatt och förmögenhetsskatt. Avkastningsskatt tas i dag ut med 15 % av underlaget på pensionsförsäkringar och med 27 % av underlaget på kapitalförsäkringar. Skattesatsen 27 % gäller för alla kapitalförsäkringar oavsett om de tecknats i Sverige eller i utlandet.

För avkastningsskatten ligger skattskyldigheten på försäkringsgivaren om försäkringen är meddelad i Sverige. För utländska försäkringar är det innehavaren av försäkringen som är skattskyldig. En kapitalförsäkring är dessutom en skattepliktig tillgång vid beräkning av statlig förmögenhetsskatt, vilket inte en pensionsförsäkring är.

Propositionen

Regeringen föreslår att kapitalförsäkringar i vissa fall skall beskattas med den lägre skattesatsen för avkastningsskatt (15 %) som annars bara gäller för pensionsförsäkringar.

De försäkringar som omfattas av förslaget är sådana som har meddelats inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och som uppfyller alla kvalitativa krav i IL för att betraktas som en pensionsförsäkring, utom etableringskravet. Dessutom krävs att försäkringsgivaren bedriver sin verksamhet enligt de bestämmelser som finns i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige.

Även försäkringar som har meddelats i Sverige och som uppfyller inkomstskattelagens krav för att vara en pensionsförsäkring men som avtalsparterna kommit överens om skall behandlas som en kapitalförsäkring inkomstskattemässigt, bör enligt regeringens mening beskattas med den lägre skattesatsen. Den lägre skattesatsen föreslås dock endast gälla för försäkringsavtal som ingåtts efter ikraftträdandet.

Vidare föreslås att de försäkringar som enligt propositionen skall beskattas med den lägre skattesatsen för avkastningsskatt även skall undantas från förmögenhetsbeskattning. Ändringarna såvitt gäller försäkringar meddelade i Sverige föreslås dock endast gälla för avtal som ingåtts efter ikraftträdandet.

För att undvika en risk för dubbelbeskattning av utländska försäkringar föreslås slutligen att en rätt till nedsättning för kupongskatten införs. Därigenom får den skattskyldige rätt till nedsättning av avkastningsskatten inte bara för den utländska skatt som betalats på försäkringskapitalet utan också för den till försäkringen hänförliga svenska kupongskatt som kan ha betalats. Regeringen anser att denna möjlighet till avräkning skall gälla generellt och inte begränsas till försäkringar som tecknats inom EES-området.

Motionerna

I motion Sk7 av Marie Engström och Per Rosengren (v) anförs att det råder ett samspel mellan avdragsbestämmelserna i IL och de förmögenhetsskatterättsliga bestämmelserna. Detta fungerar, menar motionärerna, som en återhållande kraft för att begränsa storleken på den skattefria delen av förmögenheten. Att rubba detta samspel kommer att resultera i ökad skatteplanering, och motionärerna föreslår därför att regeringen bör se över möjligheten att införa en beloppsgräns för skattefri försäkring vid beräkning av förmögenhetsskatten.

I motion Sk8 av Per Landgren m.fl. (kd) riktas kritik mot att kapitalförsäkringar som tecknats i Sverige och som uppfyller de kvalitativa kraven för att utgöra en pensionsförsäkring skall kunna åtnjuta lägre beskattning endast om de ingåtts efter lagens ikraftträdande. Någon motsvarande begränsning föreslås däremot inte för de utländska försäkringarna. Motionärerna anser att regeringen bör återkomma med förslag som jämställer svenska och utländska kapitalförsäkringar.

Utskottets ställningstagande

De förslag som regeringen lägger fram i propositionen är såvitt avser de utländska försäkringarna föranledda av ett avgörande från Regeringsrätten där domstolen funnit att svensk lagstiftning strider mot EG-rätten. I propositionen nämns också ett antal avgöranden där EG-domstolen ansett att ett etableringskrav strider mot principen om fri rörlighet för tjänster.

Mot den bakgrunden anser utskottet att regeringens förslag om sänkt avkastningsskatt och slopad förmögenhetsskatt för sådan försäkring som meddelats inom EES och som hade varit en pensionsförsäkring om den hade varit tecknad i Sverige är väl motiverat. När det gäller försäkringar meddelade i Sverige som uppfyller villkoren för en pensionsförsäkring men som parterna valt att betrakta som en kapitalförsäkring anser utskottet att dessa inte bör behandlas annorlunda än de kapitalförsäkringar som meddelats av en EES-försäkringsgivare. Utskottet ställer sig således bakom propositionen även i denna del. Däremot är utskottet inte berett att, som föreslås i motion Sk8, låta skattelättnaderna även omfatta kapitalförsäkringar som tecknats i Sverige före den 1 januari 2005.

Motionärerna bakom motion Sk7 anser att regeringen bör se över möjligheten att införa en beloppsgräns för skattefri försäkring vid beräkning av förmögenhetsskatt. Utskottet har förståelse för denna synpunkt men vill samtidigt erinra om att regeringen har gjort bedömningen att förslaget kommer att ha en mycket begränsad effekt när det gäller skattebasen för förmögenhetsskatten. Även i övrigt bedöms effekterna för de offentliga finanserna bli försumbara. Mot bakgrund av vad som anförs i motionen är det dock angeläget att tillämpningen och effekterna av de nya reglerna följs av regeringen. Skulle det visa sig att de nya reglerna ger upphov till oönskad skatteplanering utgår utskottet från att regeringen återkommer i frågan.

Med det sagda tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker motionerna.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Sänkt avkastningsskatt för vissa livförsäkringar, m.m. (m, kd)

av Lennart Hedquist (m), Per Landgren (kd), Ulf Sjösten (m) och Stefan Hagfeldt (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om övergångsregler för i Sverige ingångna försäkringsavtal och antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel,
2. lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:31 och motion 2004/05:Sk8 och avslår motion 2004/05:Sk7.

Ställningstagande

Regeringens förslag såvitt avser livförsäkringar tecknade inom EES är rimligt och väl motiverat. Vi anser däremot att det inte är rimligt att kapitalförsäkringar som tecknats i Sverige och som uppfyller de kvalitativa kraven för att utgöra en pensionsförsäkring skall kunna åtnjuta lägre beskattning endast om de tecknats efter lagens ikraftträdande. Någon motsvarande begränsning föreslås inte för de utländska försäkringarna, utan den lägre skattesatsen gäller även för försäkringar tecknade före ikraftträdandet. Regeringen har i propositionen inte heller gett någon rimlig motivering till denna åtskillnad. Som anförs i motion Sk8 bör regeringen återkomma med förslag som jämställer svenska och utländska kapitalförsäkringar.

Särskilt yttrande

Sänkt avkastningsskatt för vissa livförsäkringar, m.m. (v)

Marie Engström (v) anför:

Det samspel som råder mellan avdragsbestämmelserna i inkomstskattelagen och de förmögenhetsskatterättsliga bestämmelserna fungerar som en återhållande kraft för att begränsa storleken på den skattefria delen av förmögenheten. Man tecknar t.ex. inte gärna en pensionsförsäkring på högre belopp än som man kan få avdrag för vid inkomstbeskattningen. Regeringens förslag om att undanta vissa kapitalförsäkringar från förmögenhetsbeskattning rubbar detta samspel och jag befarar att förslaget kommer att resultera i ökad skatteplanering. Ett sätt att undvika oönskad skatteplanering hade varit att införa en beloppsgräns för skattefri försäkring vid beräkning av förmögenhetsskatten. Jag vill dock avvakta den uppföljning av tillämpningen av de nya reglerna som regeringen förutsätts göra och återkommer i frågan om det visar sig nödvändigt.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:31 Sänkt avkastningsskatt för vissa livförsäkringar, m.m.:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel,
2. lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.

Följdmotioner

2004/05:Sk7 av Marie Engström och Per Rosengren (båda v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över möjligheterna att införa en beloppsgräns för skattefri försäkring vid beräkning av förmögenhetsskatt.

2004/05:Sk8 av Per Landgren m.fl. (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att jämställa svenska och utländska kapitalförsäkringar som uppfyller de kvalitativa kraven för att kunna betecknas som pensionsförsäkringar.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs att 9 och 10 a §§ lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*9 §¹

Skatten uppgår till 15 procent av skatteunderlaget enligt 3 § om inte annat följer av andra och tredje styckena.

För den del av skatteunderlaget som hos sådan skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1–3 och 7 är hänförligt till annan personförsäkring än pensionsförsäkring uppgår skatten till 30 procent av nio tiondelar av skatteunderlaget.

Skatten uppgår till 15 procent av skatteunderlaget enligt 3 § om inte annat följer av andra och fjärde styckena.

Med pensionsförsäkring likställs i denna paragraf en sådan kapitalförsäkring som

1. avses i 58 kap. 2 § andra stycket andra meningen inkomstskattelagen (1999:1229), eller

2. uppfyller villkoren i 58 kap. 6–16 §§ inkomstskattelagen, om den har meddelats i en sådan verksamhet som avses i 2 kap. 1 § 2 lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige.

I det fall beskattningsåret är längre eller kortare än 12 månader skall skattesatsen jämkas i motsvarande mån. Sådan jämkning skall också göras om hela behållningen på ett pensionssparkonto avskattas enligt 58 kap. 33 § inkomstskattelagen (1999:1229) eller avsättning som avses i 3 § fjärde stycket helt upplöses under beskattningsåret. Överlåts ett helt försäkringsbestånd från ett livförsäkringsföretag till ett annat sådant företag eller sker fusion en-

I det fall beskattningsåret är längre eller kortare än 12 månader skall skattesatsen jämkas i motsvarande mån. Sådan jämkning skall också göras om hela behållningen på ett pensionssparkonto avskattas enligt 58 kap. 33 § inkomstskattelagen eller avsättning som avses i 3 § fjärde stycket helt upplöses under beskattningsåret. Överlåts ett helt försäkringsbestånd från ett livförsäkringsföretag till ett annat sådant företag eller sker fusion enligt 15 a kap. 1

¹ Senaste lydelse 1999:1264.

ligt 15 a kap. 1 eller 18 § försäkringsrörelselagen (1982:713) inträder det övertagande företaget i det överlåtande företags skattemässiga situation.

eller 18 § försäkringsrörelselagen (1982:713) inträder det övertagande företaget i det överlåtande företags skattemässiga situation.

10 a §²

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 7 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring med belopp som motsvarar den utländska skatt hänförlig till försäkringen som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning medges endast om rätt till avräkning för den utländska skatten enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 14 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring.

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 7 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring med belopp som motsvarar den utländska skatt *eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen och som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat.* Nedsättning för utländsk skatt medges endast om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 14 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring.

Det åligger den skattskyldige att lämna den utredning som behövs för prövning av frågan om nedsättning av skatt. Har den skattskyldige visat att förutsättningar för nedsättning föreligger men inte förmått lämna samtliga de uppgifter som fordras för tillämpningen av nedsättningsreglerna får nedsättning ske med skäligt belopp.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och tillämpas första gången vid 2006 års taxering.

2. De nya bestämmelserna i 9 § tredje stycket 1 tillämpas endast på försäkringsavtal som ingåtts efter ikraftträdandet.

² Senaste lydelse 1996:1236.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §³

Vid beräkning av den skattepliktiga förmögenheten skall som tillgång tas upp

1. privatbostadsfastighet och privatbostadsrätt,
2. småhus med tillhörande tomtmark på lantbruksenhet som på grund av ägarens begäran enligt 2 kap. 9 § tredje stycket inkomstskattelagen (1999:1229) är näringsfastighet,
3. den del av en näringsfastighet som inrymmer en bostadslägenhet som används eller är avsedd att användas av fastighetsägaren för eget eller närståendes boende,
4. aktie i ett aktieslag som är inregistrerat vid börs i det land där aktiebolaget är hemmahörande samt marknadsnoterad aktie i ett aktiebolag som är hemmahörande i Sverige om ett aktieslag i bolaget den 29 maj 1997 var eller senare har varit inregistrerat vid svensk börs med undantag för huvuddelägares aktie,
5. aktie i ett aktieslag som inte är marknadsnoterat i det land där aktiebolaget är hemmahörande med undantag för huvuddelägares aktie i ett aktiebolag i vilket finns ett aktieslag som är marknadsnoterat,
6. annan sådan delägarrätt som avses i 48 kap. 2 § första stycket inkomstskattelagen än aktie om delägarrätten inte är marknadsnoterad samt andel i handelsbolag med undantag för andel i juridisk person till den del den juridiska personen är skattskyldig,
7. annan marknadsnoterad delägarrätt än aktie, marknadsnoterad fordringsrätt och marknadsnoterad tillgång som avses i 52 kap. inkomstskattelagen,
8. livförsäkring med undantag för
 - a) pensionsförsäkring samt
 - b) livförsäkring som enbart avser olycks- eller sjukdomsfall eller dödsfall senast vid 70 års ålder och som inte är återköpsbar,
9. rätt till livränta eller därmed jämförlig utbetalning med undantag för rätt till
 - a) utbetalning på grund av försäkring,
 - b) utbetalning på grund av tidigare anställning samt
 - c) underhållsbidrag,
10. kontobehållning med undantag för behållning på pensionssparkonto,
11. fordran i pengar och liknade betalningsmedel samt fordran avseende marknadsnoterad tillgång som anges i 4, 5 eller 7,
12. pengar och liknande betalningsmedel till den del de sammanlagt överstiger 25 000 kronor,
13. lösöre med undantag för

³ Senaste lydelse 2000:1345.

- a) inre lösöre för personligt bruk,
 - b) yttre lösöre för personligt bruk till den del det enskilda föremålets värde understiger 10 000 kronor,
 - c) fordon som avses i 9 § första stycket fordonsskattelagen (1988:327) samt
 - d) lösöre som är deponerat på museum eller liknande inrättning, om tillgången inte ingår i sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 och 11 §§ inkomstskattelagen i annat fall än enligt 2 och 3.
- Undantaget i första stycket 4 och 5 för huvuddelägares aktie tillämpas på

1. aktie i ett aktiebolag i vilket aktier var inregistrerade vid börs vid utgången av år 1991, om aktien har innehafts direkt eller indirekt av en huvuddelägare sedan denna tidpunkt,

2. aktie i ett aktiebolag i vilket aktier har inregistrerats vid börs första gången efter utgången av år 1991, om aktien har innehafts direkt eller indirekt av en huvuddelägare sedan inregistreringen,

3. aktie i ett aktiebolag i vilket aktier har marknadsnoterats första gången efter utgången av år 1996, om aktien har innehafts direkt eller indirekt av en huvuddelägare sedan marknadsnoteringen,

4. aktie som har förvärvats med stöd av aktie som avses i 1–3, om aktien har innehafts direkt eller indirekt av en huvuddelägare sedan detta förvärv,

5. aktie som avses i 1–4 och som har förvärvats av ett barn eller barnbarn till huvuddelägaren och i förekommande fall därefter åter förvärvats av huvuddelägaren och som har innehafts direkt eller indirekt av ett barn, barnbarn eller av huvuddelägaren sedan först nämnda förvärv.

Med huvuddelägare avses sådan aktieägare som, ensam eller tillsammans med närstående, innehade aktier direkt eller indirekt motsvarande minst 25 procent för röstvärdet av aktierna i bolaget vid utgången av år 1991 i fråga om aktier i ett aktiebolag i vilket aktier var inregistrerade vid den tidpunkten och i övriga fall vid tidpunkten för inregistrering eller marknadsnotering som avses i andra stycket. Som huvuddelägare anses även dödsboet efter sådan aktieägare.

Med pensionsförsäkring likställs i denna paragraf en sådan livförsäkring som

1. avses i 58 kap. 2 § andra stycket andra meningen inkomstskattelagen (1999:1229), eller

2. uppfyller villkoren i 58 kap. 6–16 §§ inkomstskattelagen, om den har meddelats i en sådan verksamhet som avses i 2 kap. 1 § 2 lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och tillämpas första gången vid 2006 års taxering.

2. De nya bestämmelserna i 3 § fjärde stycket 1 tillämpas endast på försäkringsavtal som ingåtts efter ikraftträdandet.